

Handläggare
Sara Själander (smr008)**Fastställare**
Åsa Bellander (abr013)**Gäller för**
Regiongemensamt**Dokumenttyp**

Riktlinje

Giltigt till och med

2025-05-23

Fastställt

2019-12-20

Reviderat

2023-05-23

Dokumentnr / Version

442013 / Version 3

Processägare

Sara Själander (smr008)

Granskare

Jonas Lindbäck (jlk003), Heidi Lecoq (hne001), Anna Elmerfeldt Wallinder (aet001), Sara Själander (smr008), Gun-Britt Milioris (gms001), Elisabet Skagius (ess002), Hanna Nilsson (hbn022), Milan Vosvrda (mva001)

Ytterligare information

ST-utbildning i Region Västernorrland

Förord

Att utbilda sig till specialistläkare i Region Västernorrland innebär att man tjänstgör kliniskt som läkare under eget ansvar, samtidigt som arbetet är upplagt enligt en särskild plan med intern och extern teoretisk utbildning. Specialiseringstjänstgöringen för läkare regleras i flera förordningar (vilka framgår ur styrdokumentet som detta är ett förord till).

Denna riktlinje har utformats lokalt för läkarnas specialistutbildning i Region Västernorrland. Riktlinjen är den lokala tolkningen av Socialstyrelsens föreskrifter samt övriga gällande lagar - och ett uttryck för de förutsättningar arbetsgivaren (RVN) erbjuder ST-läkare för att kunna uppnå utbildningsmålen.

Det är upp till respektive förvaltning, klinik, enhet eller vårdcentral att planera sin verksamhet så att ST-läkarens tjänstgöring står i överensstämmelse med regionens riktlinje och gällande lagar/regler i övrigt. Till planen finns bilagor som innehåller kontrakt och blanketter för att underlätta planeringen, uppföljningen och utvärderingen av ST-utbildningen.

Vår förhoppning är att handlingsplanen ska vara ett bra redskap för att nå en god kvalitet i läkarnas specialiseringstjänstgöring, underlätta för ST-läkare och handledare samt andra berörda aktörer kring ST-läkarnas utbildning.

Vår ambition är att RVN på sikt skall stå för sin egen specialistläkarförsörjning, och vill med denna skrift bidra delvis till detta.

Kjell Norman, Tillförordnad hälso- och sjukvårdsdirektör

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Innehåll

Förord	1
Allmänt	3
Syfte.....	4
Krav för ST-utbildning.....	4
Genomförande och tillgodoräknade av kompetens	4
Tillgodoräknande av kompetens.....	5
Läkare med utländsk utbildning	5
Genomförande av ST i RVN	5
Individuellt utbildningsprogram.....	6
ST-kontrakt.....	7
Dokumentation	7
Handledning	8
Handledarmöten	9
Handledning på distans.....	9
Sidotjänstgöring.....	9
Mottagande sidotjänstgöringsenhets ansvar	9
Läns- och specialitetsövergripande kurser	11
ST-AB-kursen.....	11
Övriga ST-AB-kurser	12
Grundläggande kurs i forskningsmetodik	12
Kursintyg	13
Kvalitets och patientsäkerhetsarbete	13
Aktörer och ansvarsfördelning vid ST-utbildning.....	14
Vårdgivaren – Region Västernorrland.....	14
Verksamhetschefen.....	14
ST- studierektor	15
ST-läkaren	16
Huvudhandledare.....	16
Övriga handledare	17
Övergripande studierektor (ÖSR).....	17
Specialitetsföreningar	18
Socialstyrelsens uppdrag i ST-utbildningen.....	18
Utlandstjänstgöring under ST.....	18
Bedömning av ST - läkarnas kompetensutveckling	19
Bedömningsinstrument.....	19
Specialistkollegium	20
Kvalitetsgranskning av ST-processen	21
SPUR-inspektion	21
Utvärdering av resultatet av extern granskning, ex. SPUR.....	22
Referenser.....	22
Bilaga A – ST-kontrakt sluten vård.....	23
Bilaga B – ST-kontrakt Allmänmedicin.....	26
Bilaga C – Sidotjänstgöring för ST-läkare inom Region Västernorrland	30
Bilaga D – ST-huvudhandledarkontrakt.....	36

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bilaga E – ST-studierektorskontrakt	38
Bilaga F – Handlingsplan för ST-läkare.....	40

Allmänt

Det senaste styrdokumentet är dokumentet som gäller, och alla eventuella äldre styrdokument är ogiltiga. Den senaste versionen finns alltid i Regionens dokumenthanteringssystem, Platina.

Region Västernorrland erbjuder specialisttjänstgöring (ST) vid Sollefteå, Sundsvalls och Örnsköldsviks sjukhus samt vid länets hälso- och vårdcentraler oaktat driftsform.

Läkares specialiseringstjänstgöring regleras av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Den 1:a juli 2021 trädde författningen HSLF-FS 2021:8 i kraft. De läkare som får svensk legitimation efter att den nya författningen trätt i kraft ska ansöka om specialistkompetens enligt den nya författningen, fränsett de som berörs av övergångsbestämmelserna. Parallellt med denna författning finns ytterligare en författning, SOSFS 2015:8. För SOSFS 2015:8 finns ännu inte något bortre datum, varför det kommer att finnas två parallella författningar en längre tid.

Länkar till de olika författningarna

SOSFS 2015:8 <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20158-om-lakarnas-specialiseringstjanstgoring/>

HSLF-FS 2021:8 <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2021-2-7212.pdf>

Länkar till de olika målbeskrivningarna

Målbeskrivning 2015 <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2015-4-5.pdf>

Målbeskrivning 2021 <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2021-2-7194.pdf>

Juridiskt bindande regler som påverkar ST förutom ovanstående är följande:

Direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer 2005/36/EG.

Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30 (HSL)

Patientsäkerhetslagen 2010:656 (PSL)

Patientsäkerhetsförordningen 2010:1369 (PSF)

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Socialstyrelsens föreskrifter om allmäntjänstgöring för läkare (SOSFS 1999:5 samt HSLF-FS 2021:9)
Diskrimineringslagen (2008:567)

ST-utbildningen syftar till att uppnå specialistkompetens genom att en legitimerad läkare förvärvar de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som föreskrivs för specialistkompetens genom specialiseringstjänstgöring. Specialiseringstjänstgöringen är såväl tidsstyrd som målstyrd. För SOSFS 2015:8 innebär det minst 5 år på heltid och för HSLF-FS 2021:8 minst 5,5 år på heltid inklusive bastjänstgöring. I författningen HSLF-FS 2021:8 ingår bastjänstgöring samt målbeskrivning för bastjänstgöringen, vilket avhandlas i ett separat dokument. Utöver det måste samtliga mål för specialiteten vara uppfyllda. Specialiseringstjänstgöringen fullgörs genom tjänstgöring som läkare under handledning och genom deltagande i kompletterande utbildning.

Syfte

Syftet med detta dokument är att säkerställa innehåll och struktur i ST-utbildningen i Region Västernorrland (RVN).

Målsättningen är att RVN ska erbjuda en attraktiv ST-utbildning med hög utbildningskvalitet som ger en trygg kompetensförsörjning och som en följd därav den bästa möjliga hälso- och sjukvården för länets invånare.

Krav för ST-utbildning

ST ska utformas så att innehållet följer Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för specialistutbildning enligt SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8, målbeskrivning 2015 och 2021, samt de enskilda specialitetsföreningarnas rekommendationer och utbildningsböcker (se respektive specialitetsförenings hemsida). Därtill utgör detta dokument en lokal riktlinje och utöver detta kan även respektive enhet skapa egna dokument med en ökad detaljnivå.

Genomförande och tillgodoräknade av kompetens

Utbildningen är tidsstyrd och målstyrd och innebär minst 5 års heltidstjänstgöring för SOSFS 2015:8 och minst 5,5 års heltidsstudier för HSLF-FS 2021:8 inklusive bastjänstgöring, för att förvärva de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som föreskrivs för specialiteten. I denna tid räknas semester och jourkompensation, men inte föräldraledighet, sjukfrånvaro och tjänstledighet. Utbildningen ska genomföras under handledning. Läkare under specialiseringstjänstgöring ska arbeta på lika villkor och ha

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

lika möjligheter att nå målen i målbeskrivningen oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, religion eller trosuppfattning.

Tillgodoräknande av kompetens

- Tidigare specialisttjänstgöring (6 kap. 1§ SOSFS 2015:8 respektive 7 kap. 3§ HSLF-FS 2021:8)
- Meriter från forskarutbildning (6 kap. 2§ SOSFS 2015:8 respektive 7 kap. 4§ HSLF-FS 2021:8)
- EES-läkare (6 kap. 3§ SOSFS 2015:8 respektive 7 kap. 5§ HSLF-FS 2021:8)
- Tredjelandspecialist (6 kap. 4§ SOSFS 2015:8 respektive 7 kap. 6§ HSLF-FS 2021:8)

Vid svensk doktorexamen kan specialisttjänstgöringen förkortas med 6 månader enligt båda förordningarna förutsatt att delmålen i övrigt uppfylls. Meriter från forskarutbildning kan inte tillgodoräknas i bastjänstgöring.

Läkare med utländsk utbildning

Avseende läkare med utländsk läkarexamen och svensk läkarlegitimation eller motsvarande bevis om behörighet i annat EES-land, gäller att Socialstyrelsen bedömer formell kompetens medan det är verksamhetschefen (eventuellt tillsammans med HR-konsult) som vid ST-anställning ansvarar för bedömningen av reell kompetens inklusive språkfärdigheter. Tilltänkta handledare och studierektor bör engageras i denna bedömning.

Se även: <https://intranat.rvn.se/sv/information-och-arbetsatt/anstallning-och-arbetsmiljo/utbildning-och-kompetensutveckling/lakare-utbildade-i-annat-land/>

För läkare med utländsk utbildning som startar ST 2021-07-01 eller senare gäller den nya förordningen HSLF-FS 2021:8, där ST inleds med BT, såvida man inte omfattas av övergångsbestämmelserna. I RVN erbjuds fristående BT, BT-tjänster utlyses varje termin. Syftet med omläggningen av läkarutbildningen och införandet av BT är dels att harmonisera med resten av Europa, samt att ha en likriktad väg in i det svenska sjukvårdssystemet.

Genomförande av ST i RVN

I normalfallet erhåller ST-läkaren en tillsvidareanställning i Region Västernorrland. Vid tveksamhet om intresse för specialiteten eller vid särskilda omständigheter kan provanställning (LAS §6) alternativt allmän visstidsanställning erbjudas. En

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

provanställning kan pågå högst 6 månader och ska alltid föregås av förhandling enligt MBL §11.

Under eventuell provanställning alternativt allmän visstidsanställning ska ST-läkaren tilldelas handledare och påbörja arbetet med utbildningsprogram och ST-kontrakt (se nedan).

ST-utbildning (klinisk tjänstgöring och auskultation) ska i största möjliga mån genomföras inom RVN eller vid Norrlands Universitetssjukhus.

Individuellt utbildningsprogram

Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planering av tjänstgöringen och sidotjänstgöringen, teoretiska utbildningsmoment, handledning och bedömningar, forsknings- och utvecklingsarbeten samt självstudier som behövs för att uppfylla kompetenskraven i målbeskrivningen. Även specialitetsföreningarnas rekommendationer bör noga vägas in i planeringen.

Utbildningsprogrammet bör innehålla planer för:

- Tjänstgöringar inklusive sidotjänstgöringar
- Delmålsöversikt
- Kurser och utbildningar
- Handledning
- Bedömning av ST-läkarens kompetens
- Egen studietid
- Andra obligatoriska och icke obligatoriska utbildningsmoment som kräver samordning och planering

Utbildningsprogrammet upprättas i samråd med huvudhandledare, ST-läkare, ST-studierektor och verksamhetschef. Utbildningsprogrammet ska regelbundet följas upp och vid behov revideras.

Den egna studietiden bör motsvara åtminstone 2 timmar per vecka, såvida inte annat anges i styrdokument på enheten/kliniken där man är anställd. Studietiden ska inte förväxlas med administrativ tid som ägnas åt kliniskt arbete.

Metoden för dokumentationen kan skilja sig åt för de olika specialiteterna.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

ST-kontrakt

Är en överenskommelse som reglerar förutsättningarna för ST. ST-kontraktet är inte längre obligatoriskt i ST-förordningarna och vissa kliniker/enheter dokumenterar det som överenskommit i det individuella utbildningsprogrammet eller i ett policydokument.

Följande punkter bör diskuteras inför upprättande av ST-kontrakt, individuellt utbildningsprogram alternativt policydokument för kliniken/enheten:

- Kontraktsparter: ST-läkare, handledare, verksamhetschef, ST-studierektor
- Huvudarbetsplats
- Namn på handledare
- Avsedd specialitet
- Uppskattat slutdatum utifrån individuella förutsättningar och tidigare tjänstgöringar
- Deltagande i pedagogisk verksamhet
- Tillgång till egen arbetsplats med dator
- Eventuell forskarutbildning
- Finansiering av resor och dubbla boendekostnader vid eventuell tjänstgöring på annan ort
- Eventuell utlandstjänstgöring
- Eventuell specialisttentamen
- Utvecklingssamtal

Dokumentation

ST-läkaren ska, med stöd av sin handledare, fortlöpande dokumentera uppnådd kompetens och förvärvade kunskaper för att identifiera starka och svaga kunskapsområden och färdigheter. Det ger en träning i att bland annat tänka strukturerat kring läkarens fortsatta kompetensutveckling. Dokumentationen utgör ett naturligt minnesstöd och är till stor hjälp vid eventuellt byte av handledare och/eller tjänstgöringsenhet samt vid sammanfattande av hela ST.

Handledarsamtalen dokumenteras kort av både handledare och ST-läkare. Kurser bör sammanfattas på några rader inklusive en kort reflektion över vad kursen tillfört. Vissa praktiska eller medicinska färdigheter av sällankaraktär liksom rutiningrepp som det behövs mängdträning för kan lämpligen dokumenteras. Bedömningen av ST-läkarens kompetensutveckling ska dokumenteras.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Dokumentationen bör av praktiska skäl vara elektronisk och kan likt utbildningsprogrammet ske i Excel-format eller liknande under noga beaktande av gällande sekretessregler.

Flera webbaserade verktyg för ST finns att tillgå t.ex. ST-forum, STplan och Medinet utbildningsportal och det är upp till varje enhet att besluta huruvida sådant stöd beviljas.

Att bedriva ST-utbildning är centralt för att trygga kompetensförsörjningen för framtiden, det är därför viktigt att i varje enhets verksamhetsberättelse kort beskriva ST-försörjningen, ST-aktiviteter och hur man planerar att dimensionera sin ST-utbildning de kommande fem-tio åren. Detta för att bygga in en långsiktighet i planeringen annat än planerade pensionsavgångar.

Handledning

Handledningen är en mycket central del av läkarnas ST. Handledningen ska ges med utgångspunkt från ST-läkarens individuella utbildningsprogram, ges kontinuerligt i form av stöd och vägledning och bör planeras in i tjänstgöringsschemat. ST-läkarens handledare, som utses av verksamhetschefen, ska vara specialistkompetent i den specialitet som ST-läkaren avser att uppnå och ha genomgått handledarutbildning. I RVN gäller att alla aktiva ST-handledare ska vara handledarutbildade, liksom merparten av övriga specialistläkare vid en utbildande enhet. Handledarutbildningen bör vara anpassad efter rådande ST-föreskrifter. Som riktmärke bör en handledarutbildning förnyas ca vart femte år och senast vart tionde år för att vara aktuell och relevant för att bedriva handledning inom regionen.

Två gånger per år ges i RVN en tredagars handledarutbildning som annonseras på intranätet.

Handledning används i ett kompetenshöjande syfte och en mycket viktig uppgift för handledaren är därför att bedöma ST-läkarens kompetens dvs. handledaren har en kvalitetssäkrande roll (planera, följa upp och bedöma ST-läkarens lärande utifrån utbildningsmålen).

Handledningsmöten bör för båda parter planeras in i ordinarie tjänstgöringsscheman. Rekommendationen i RVN är att ha handledningsmöten fysiskt cirka 2 gånger/månad med undantag för primärvården som har handledning en timme i veckan.

Samma krav ska gälla på handledning för vikarierande legitimerade läkare för att kunna tillgodoräkna tiden i specialistutbildningen.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Alla verksamheter ska ha ett fastställt introduktionsprogram för nya läkare, detta ansvar åvilar verksamhetschefen.

I platina finns ett generellt dokument om handledning (581054) av utbildningsläkare, många kliniker/enheter har dessutom mer detaljerade dokument gällande handledning.

Handledarmöten

Det är viktigt att handledarna får en möjlighet att utveckla sin handledarkompetens och ges ett organisatoriskt stöd. Därför rekommenderas gemensamma, schemalagda handledarmöten där enhetens handledare träffas för kompetensöverföring, erfarenhetsutbyte, problemlösning och bedömningsdiskussioner. Handledarmöten kan förslagsvis anordnas en gång per termin.

ST-studierektorn är central och har till uppgift att stödja, främja och kvalitetssäkra handledningen.

Handledning på distans

Socialstyrelsen har angett att det inte finns något formellt hinder för att handledning sker med distansöverbyggande teknik. Det bör dock endast användas som ett komplement t.ex. vid sidotjänstgöring och kan inte ersätta handledning på plats enligt beslut vid studierektorskollegium i RVN. Exempelvis kan handledning ske över video /telefon vid enstaka tillfällen om specialist tillfälligt inte finns på enheten.

Sidotjänstgöring

Sidotjänstgöring (*även kallat "randning"*) vid annan enhet är en kompletterande form av utbildning där så krävs i målbeskrivning eller där kunskaper och färdigheter inte kan inhämtas i den egna verksamheten där ST-läkaren är anställd. Kontakt med mottagande enhet sker enligt klinikens/enhetens rutiner via studierektor eller ST-läkaren själv.

Sidoutbildningskontrakt ska användas och är särskilt viktigt vid randning utanför RVN. Specialistföreningens målbeskrivning, Socialstyrelsens föreskrifter och råd samt ST-läkarens utbildningsprogram och önskemål i samråd med huvudhandledare ska ligga till grund för sidotjänstgöringskontrakt mellan ST-läkaren och sidotjänstgöringsenheten. Kontraktet ska vara underskrivet innan tjänstgöringen påbörjas.

Huvudarbetsgivaren under sidotjänstgöringen är den enhet vid RVN där ST-läkaren är anställd. Såväl ST-läkare som mottagande sidotjänstöringsenhet ska utvärderas.

Mottagande sidotjänstgöringsenhets ansvar

- ska utse en namngiven, specialistkompetent och handledarutbildad kollega med speciellt ansvar för ST-läkaren

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

- ska se till att handledare är utsedd före aktuell tjänstgöring
- ska arrangera så att regelbunden handledning inplaneras och genomförs.
- ska delta i avstämning tillsammans med ST-läkaren och dennes huvudhandledare.
- handledaren på mottagande klinik ska vid tjänstgöringens avslutning utfärda ”Intyg över godkända lärandemoment i enlighet med målbeskrivning avseende klinisk tjänstgöring” (SOSFS 2015:8, bilaga 3 eller HSLF-FS 2021:8, bilaga 9)
- ST-läkaren kan genomföra jourtjänstgöring, men sker sådan på mottagande enhet ska samtidig jourtjänstgöring på hemmaklinik *inte* förekomma. Jourtjänstgöring ska anpassas till utbildningsmålen och dess omfattning ska vara överenskommen innan sidoutbildningen påbörjas.

Ekonomi

En överenskommelse mellan de fyra norra regionerna träffades 2019-04-01, denna reglerar ST-läkarens anställning under sidotjänstgöring på NUS, vg se <https://intranat.rvn.se/globalassets/platina/396068>

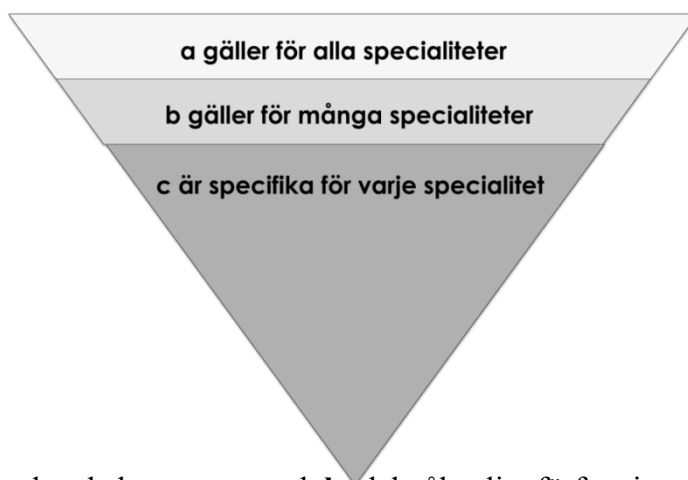
Det finns också en rutinbeskrivning för sidotjänstgöring, vg se <https://intranat.rvn.se/globalassets/platina/407544>

Jour under ST-tjänstgöring

Jourkompensation och semester räknas in i tjänstgöringstiden för ST. Övrig frånvaro såsom t.ex. föräldraledighet och sjukfrånvaro är inte tidsgrundande för ST-tjänstgöringen. Jourersättning och regelverk för jour finns reglerade i avtal. Det finns inget regelverk kring ST som reglerar hur stor del av tjänstgöringen som kan utgöras av arbete under jour, utan det blir en bedömningsfråga beroende på verksamhet och specialitet. Det är dock viktigt att kvaliteten på ST-tjänstgöringen inte påverkas ogynnsamt t.ex. som ett försenat uttag av specialistkompetens.

Läns- och specialitetsövergripande kurser

De specialitetsöverskridande delmålen benämns **a** och **b**- delmål medan **c**- delmålen är specialitets-specifika.

För att tillgodose kursbehovet av **a**- och **b**- delmål enligt författningarna SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8 erbjuder RVN specialitetsövergripande utbildningar. Syftet med detta är att kunna förmedla de lokala rutiner som finns, men även ge möjlighet att skapa nätverk mellan ST-läkarna i de olika specialiteterna inom regionen. Dessutom ökas kostnadseffektiviteten eftersom resväg kortas. Kurserna som erbjuds innehåller teori varvat med praktiska övningar. Vissa delar sker i internatform. De kostnader som uppstår belastar ST-läkarens kostnadsställe.

Kurserna annonseras på <https://intranat.rvn.se/sv/information-och-arbetsatt/anstallning-och-arbetsmiljo/utbildning-och-kompetensutveckling/st-lakare/kurser-for-st-lakare-i-region-vasternorrland/>

ST-AB-kursen

ST-AB kursen omfattar för närvarande elva kursdagar (inklusive en inläsningsdag) och genomförs som enskilda dagar eller internat. Det rekommenderas att ST-AB-kurserna påbörjas så tidigt som möjligt under utbildningen, förslagsvis 6 - 12 månader in på ST. Innehåll i ST-AB kursen:

- Medarbetarskap
- Ledarskap
- Handledning
- Pedagogik och planering

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

- Samarbete och samverkan
- Presentation och retorik
- Handledning av medarbetare och studenter
- Etik, mångfald och bemötande
- Kommunikation med patienter och närstående
- Patientsäkerhet

Kursen ges delvis av en upphandlad leverantör och delvis av kollegor från regionen.

Kursen ombesörjer inte bara måluppfyllelse enligt SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8 utan stärker och utmanar ST-läkaren att bli en ansvarstagande och aktiv medarbetare på sin arbetsplats. För att det ska fungera krävs även att verksamheten; chefer, handledare och kollegor möter upp och är intresserade av hur utvecklingen går och vad ST-läkaren vill och kan bidra med. Närvarokravet är 100%.

Övriga ST-AB-kurser

Följande ST-AB kurser ges regelbundet i regionen:

- Forskningsmetodik
- Juridik
- Sjukdomsförebyggande arbete
- Läkemedel
- Försäkringsmedicinsk utbildning (webutbildning från SKR som riktar sig till samtliga ST-läkare, samt fördjupningsutbildning för ST-läkare med extra intresse samt inom specialiteter med högre krav på kunskaper inom försäkringsmedicin, framför allt primärvård och psykiatri)
- Palliativ vård i livets slutskede

Kurserna annonseras på <https://intranat.rvn.se/sv/information-och-arbetsatt/anstallning-och-arbetsmiljo/utbildning-och-kompetensutveckling/st-lakare/kurser-for-st-lakare-i-region-vasternorrland/>

Grundläggande kurs i forskningsmetodik

Regionledningsförvaltningen – Forskning och Utveckling (FoU) inom RVN erbjuder en grundläggande kurs i forskningsmetodik för att uppfylla målet om vetenskapligt arbete samt kurs enligt SOSFS 2015:8. Även de som gör ST under HSLF-FS 2021:8 rekommenderas gå kursen, även om det enligt författningen inte är ett formellt krav. Det rekommenderas att gå kursen under första hälften av ST.

Kursformen är föreläsningar, seminarier och praktiska övningar. Inom ramen för kursen rekommenderar vi att ST-läkaren skriver en forskningsplan och ett vetenskapligt arbete

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

med anknytning till den kliniska verksamheten. Det vetenskapliga arbetet kan tillgodoräknas i utbildningen för ST-läkare, men är inte ett krav för godkänd kurs. Kursen är avgiftsfri och ger inga högskolepoäng. Samtliga föreläsningar har obligatorisk närvaro. Rekommenderad tidsåtgång för delmålet är upp till 10 veckor inklusive kurs och tid till att författa det vetenskapliga arbetet. Enligt HSLF-FS 2021:8 finns inget formellt krav på att ett vetenskapligt arbete ska genomföras, konsensus inom studierektorsnätverket i RVN är att vetenskapligt arbete rekommenderas för alla som inte genomfört ett sådant vid ett svenskt lärosäte under grundutbildningen.

Kursintyg

Vid specialistansökan kräver Socialstyrelsen undertecknade kursintyg.

För båda aktuella förordningar, SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8, kan *handledaren* eller *kursledaren* underteckna intyget.

För att säkerställa att rätt intyg (SOSFS 2015:8 bilaga 5 eller HSLF-FS 2021:8 bilaga 10) skrivs under och att korrekt delmål samt beskrivning av kursen är med ska ST-läkaren själv ta med sig ett ifyllt intyg till kursen för underskrift.

I bekräftelsen till respektive kurs kommer nödvändig information såsom avsett delmål och kursinnehåll framgå. Denna information ska kopieras in i intyget där även personuppgifter ska framgå. ST-AB kursuppfyllelse intygas av övergripande studierektor, vilket också är förfarandet vid digitalt anordnade kurser.

SOSFS 2015:8 bilaga 5

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/blankett-specialistkompetens-kurs-sosfs20158.pdf>

HSLF-FS 2021:8 bilaga 10

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2021-2-7212-bilaga-10.pdf>

Kvalitets och patientsäkerhetsarbete

I dagens sjukvård är det inte tillräckligt med enbart professionella, medicinska kunskaper. Den moderna hälso- och sjukvården kräver att läkarna aktivt medverkar i och tar ansvar för kvalitets- och utvecklingsarbete. Syftet med delmålet är att specialistläkare ska bli kompetenta att fortlöpande kunna utveckla och säkra hälso- och sjukvårdens kvalitet.

Arbetet ska uppfylla delmål a4/STa2 och bör i första hand integreras i verksamhetens egna systematiska kvalitetsarbeten med ett fokus på patientnytta och systematik.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Verksamhetschefen ska tillhandhålla en förteckning över relevanta frågeställningar, stå för struktur och stöd samt bistå med att utse handledare. Arbetet bör ha ett förbättringsfokus och kan göras i ett samarbete över enhetens gränser. ST-läkare kan samverka tillsammans eller med andra yrkesgrupper. Tidsåtgång ska beräknas till minst 2 veckor. Resultatet ska redovisas skriftligt och muntligt på den egna enheten eller vid en större yrkesrelaterad sammankomst. Utbildning i patientsäkerhet, risk och händelseanalys ingår i seminarieform på ST-AB-kursen.

Aktörer och ansvarsfördelning vid ST-utbildning

Vårdgivaren – Region Västernorrland

Vårdgivaren ska ge direktiv för och säkerställa att dokumenterade rutiner för genomförandet av ST-utbildningen finns och löpande kan utvärderas för att nå en hög och jämn kvalitet på länets ST-utbildningar. Vårdgivaren ska även ansvara för att det finns tillgång till studierektorer med relevant specialistkompetens och specialistkompetenta handledare med genomgången handledarutbildning. Vårdgivaren ska också tillse att det finns tillgång till medarbetare som kan ge ST-läkaren nödvändiga instruktioner och återkoppling inom verksamhetsspecifika tekniker och tillvägagångssätt. Vårdgivaren ansvarar för att kvaliteten i ST säkerställs genom systematisk granskning och utvärdering. Som del av ansvaret ska vårdgivaren låta en extern aktör utvärdera verksamheten. Se också sid 23 angående extern granskning av ST-utbildningen.

Verksamhetschefen

Har enligt HSL det samlade ledningsansvaret för ett visst verksamhetsområde.

Ansvarar för:

- att säkerställa att de obligatoriska teoretiska och praktiska utbildningsmomenten och kurserna genomförs.
- att utbildningsansvarig/studierektor engageras i rekryteringsarbetet.
- framtagandet och genomförandet av introduktionsprogram.
- att utbildningsansvarig/studierektor utses och att tid avsätts för uppdraget.
- att huvudhandledare utses (även vid vikariat som senare kan tänkas konverteras

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

till ST-tjänst), huvudhandledarkontrakt upprättas och tid avsätts för uppdraget.

- att det individuella utbildningsprogrammet upprättas (av ST-läkaren i samråd med handledare) och årligen revideras och utvärderas i samråd med ST-läkare och handledare, studierektor.
- att tid avsätts för ST-läkarens kompetensutveckling enligt utbildningsprogrammet.
- att löpande bedömningar sker av ST-läkaren och ST-läkarens utbildningsförlopp och att detta dokumenteras.
- att regelbundna kompetensutvecklingssamtal med ST-läkaren genomförs.
- att extern granskning som t.ex. SPUR-inspektion genomförs.
- intygande om att specialistkompetens uppnåtts.
- avslutningssamtal vid avbrytande och slutförande av ST.
- att utse en specialistkompetent läkare som kan bedöma ST-läkaren om verksamhetschefen själv inte är specialistkompetent i den specialitet som avses.

På grund av linjeorganisationens uppbyggnad i Region Västernorrlands primärvård kan enhetschef inom allmänmedicin som har drifts- och personalansvar på den enskilda hälsocentralen jämföras med verksamhetschef. Inom allmänmedicin utses studierektor av regionen.

ST- studierektor

Är en specialistkompetent läkare som genomgått handledarutbildning.

ST-studierektorn

- ska samordna den interna och externa utbildningen för ST-läkarna.
- bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- ska finnas att tillgå för alla enheter som utbildar ST-läkare.
- studierektor kan verka inom en eller flera enheter och som handledare.
- ska delta i samråd kring ST-läkarens individuella utbildningsprogram (framtagande, uppföljning, revision).
- bör delta vid den kontinuerliga, sammantagna och slutliga bedömningen av ST-läkarens specialistkompetens tillsammans med verksamhetschef och handledare.
- ska ha studierektorskontrakt.
- bör på verksamhetschefs uppdrag utarbeta skriftligt introduktionsprogram för enheten och tillse att detta utvärderas och justeras vid behov.
- inspirera till vetenskaplig aktivitet samt diskussion om lärande och handledning

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

inom verksamheten.

- initiera och leda handledarträffar, minst två gånger/år.
- ansvarar för handledarnas kompetensutveckling.
- initierar extern granskning, ex. SPUR-inspektion.
- deltar i marknadsföring och rekryteringar.
- ansvarar tillsammans med enhetschef för Enheten för Läkares Utbildning och Fortbildning (ELUF) och AT-samordnare för information till AT-läkare om möjligheter för ST i RVN.

ST-läkaren

ST-läkaren har själv det största ansvaret för utbildningens genomförande medan RVN ansvarar för att skapa de bästa möjligheter för detta.

ST-läkaren

- ansvarar för sitt arbete och medarbetarskap samt genomför planerad utbildning.
- ska fortlöpande dokumentera uppnådd kompetens och förvärvade kunskaper och införskaffa intyg på all utbildning, såsom tjänstgöringar och kurser.
- upprättar med bistånd av handledare och studierektor det individuella utbildningsprogrammet (snarast efter påbörjad ST).
- ska tillsammans med handledaren ansvara för en fungerande handledningsrelation och fortlöpande dokumentera denna.
- ska tillsammans med handledare och studierektor ansvara för ifyllande av sidotjänstgöringskontrakt.
- ger feedback till och får omdöme från utbildande enheter.

Huvudhandledare

Är den handledare som har ett övergripande ansvar för ST-läkarens fullständiga ST. Är specialistkompetent inom den specialitet som ST-läkaren ämnar uppnå specialistkompetens i och bör tjänstgöra där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin ST.

Huvudhandledaren

- ska ha genomgått handledarutbildning omfattande regelverket för specialiseringstjänstgöring, planering och uppföljning av specialiseringstjänstgöringen, handledning, pedagogik, metoder för kompetensbedömning, kommunikation och etik.
- har handledningskontrakt och tid avsatt för uppdraget.
- ska tillsammans med studierektor och ST-läkare göra upp ett individuellt

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

utbildningsprogram och kontinuerligt följa upp detta.

- ska genom regelbunden dialog och återkommande återkoppling stödja ST-läkaren i dennes professionella utveckling (yrkesidentitet, etik, förhållningssätt gentemot patienter och personal) och tillsammans med denna ansvara för en fungerande handledningsrelation.
- tillsammans med ST-läkaren diskutera vad som ST-läkaren behöver lära sig under de olika placeringarna och följa upp detta.
- kontakta handledare/studierektor för sidotjänstgöring inför, respektive efter, sidotjänstgöring.
- återkoppla specialistkollegium eller annan kompetensbedömning till ST-läkaren.
- deltar i handledarkollegium minst två gånger/år.
- skriver under ansökan om specialistkompetens samt intyg för tjänstgöringar på den egna arbetsplatsen.

Handledningssamtalen bör planeras in i schemat.

Övriga handledare

Är specialister inom det område som avses och ska ha genomgått handledarutbildning.

- handleder och bedömer ST-läkarens kompetens för en definierad period (t.ex. sidotjänstgöring, specifik placering inom arbetsplatsen).
- planerar innehållet i tjänstgöringen utifrån tjänstgöringens mål.
- för regelbundna samtal utifrån ST-läkarens och verksamhetens behov.
- följer upp tjänstgöringen och ger återkoppling vid minst två tillfällen: halvvägs och i slutet av tjänstgöringsperioden.
- skriver intyg för den specifika tjänstgöringen.
- handleder vid t.ex. det vetenskapliga- samt kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Övergripande studierektor (ÖSR)

Är en specialistkompetent läkare med handledarutbildning

- utgör stöd för studierektorerna, linjeorganisationen och dess chefer samt HR i frågor som berör AT, BT och ST.
- arbetar för en enhetlig studierektorsstruktur.
- koordinerar studierektorsarbetet.
- ansvarar för långsiktig specialitetsövergripande planering av ST inom RVN.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

- ansvarar för att specialitetsövergripande utbildningar (a- och b- kurser) för ST-läkare i länet genomförs.
- ansvarar för att handledarutbildning ges i länet.
- ansvarar för utveckling av studierektorernas pedagogiska kompetens.
- driver kompetensutvecklingsfrågor.
- uppdaterar intern och extern ST-hemsida.
- medverkar i övergripande frågor beträffande rekrytering.
- samverkar med enhetschef för Enheten för Läkares Utbildning och Fortbildning (ELUF) och AT/BT-samordnare.

Specialitetsföreningar

Upprättar i samverkan med Socialstyrelsen specialiteternas målbeskrivningar, skapar utbildningar inom specialiteten (t.ex. c-kurser), utser SPUR- inspektörer och bevakar resultaten. Föreslår externa bedömare för granskning av ansökningar om specialistkompetens.

Socialstyrelsens uppdrag i ST-utbildningen

- arbetar på uppdrag av regeringen och socialdepartementet.
- utarbetar föreskrifter och målbeskrivningar.
- stödjer sjukvårdshuvudmännen för att uppnå hög kvalitet i ST.
- följer upp kvaliteten i ST.
- främjar utbildningen av handledare.
- utarbetar kriterier för utbildande enheter.
- bedömer enskilda läkares kompetens i förhållande till målbeskrivningarna.
- utfärdar specialistbevis.

Utlandstjänstgöring under ST

Ska uppfylla planerad delmålskompetens och godkännas av ST-läkarens verksamhetschef, handledaren i Sverige och hälso- och sjukvårdsdirektören /verksamhetschef Vårdvalet.

Ska tillgodoräknas om den ingått som en del av utbildningsprogrammet, och om den genomförs under handledning och styrks med intyg från verksamhetschef eller motsvarande vid enheten utomlands.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bedömning av ST - läkarnas kompetensutveckling

Specialisttjänstgöringen är målstyrd. ST-läkarens kompetens måste därför bedömas kontinuerligt med metoder som både ST-läkaren och handledaren är bekanta med. Handledare och verksamhetschef ska kontinuerligt bedöma kompetens-utvecklingen med målbeskrivning och utbildningsprogram som utgångspunkt. Om verksamhetschefen inte är läkare och specialist i avsedd specialitet ska denne utse läkare som har sådan kompetens.

- bedömningen ska dokumenteras.
- bedömningen bör omfatta alla aspekter av ST och målbeskrivningens alla mål.
- bedömningen bör göras med på förhand överenskomna och kända metoder.
- studierektorn bör ta del av bedömningen.

Om brister i ST-läkarens kompetens uppmärksammas föranleder det åtgärder i:

- utbildningsprogram
- utbildningsinsatser
- tydligare kravformulering mot såväl ST-läkaren som utbildande verksamhet

Bedömningsinstrument

För att kunna göra en strukturerad bedömning finns ett antal bedömningsinstrument, med ursprung från Storbritannien, översatta, framtagna och introducerade i Sverige.

Exempelvis:

Mini-CEX (Mini-Clinical Evaluation eXercise)

DOPS (Direct Observation of Procedural Skills)

CBD (Case Based Discussion)

360 gradersbedömning

Specialistkollegium

Återkoppling efter en tids gemensamt rondarbete

Återkoppling efter presentation

Alla instrument består av frågeformulär men också instruktioner som ska läsas av både bedömare och ST-läkare innan bedömning. Återkoppling ska ges i anslutning till bedömningen, antingen direkt eller vid senare överenskommen tid.

Tillförlitligheten ökar ju fler bedömningar som görs och om en kombination av de olika instrumenten används. Forskning har visat att tillförlitligheten blir otillfredsställande vid färre än fyra bedömningar, då man endast kan uttala sig om ”godkänd eller icke godkänd”. Bedömningarna görs med fördel av olika specialister.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Region Västernorrland har inget absolut krav på antal eller typ av bedömningar, men en generell rekommendation är att varje ST-läkare totalt bör genomgå sex bedömningar med olika instrument per år.

Den specialist som ska bedöma ST-läkaren måste ha fått tydliga instruktioner, t.ex. på en handledarutbildning som ges regelbundet i länet. Se länk:

<https://intranat.rvn.se/sv/information-och-arbetsatt/anstallning-och-arbetsmiljo/utbildning-och-kompetensutveckling/st-lakare/bedomningsinstrument/>

Specialistkollegium

Det är otillfredsställande att lämna hela bedömningen av ST-läkaren till den enskilda handledaren. Om utvärdering sker regelbundet och på ett strukturerat sätt av enhetens specialister kan det hjälpa både verksamhetschef och handledare att få en mer rättvis och mångfacetterad bedömning av ST-läkarens svagheter och styrkor. Ett sådant forum kallat specialistkollegium stärker inte bara den enskilde ST-läkaren utan också hela enhetens utbildningsklimat. Dessutom motverkas informella ”korridorsnack” till förmån för strukturerad bedömning, och ger handledarna träning i feedback.

Specialistkollegium

- bör genomföras minst en gång/ ST-läkare/år
- kan innefatta flera ST-läkare vid samma tillfälle
- bör ske oftare vid problem
- bör ske inför specialistansökan
- när visstidsanställd ska bedömas inför fast anställning

Inför Specialistkollegium

Studierektorn ansvarar för att kalla till kollegiet och leder mötet.

ST-läkarna gör en självskattning och specialisterna fyller i ett formulär per ST-läkare innan mötet. Huvudhandledare, verksamhetschef, berörda specialister deltar. ST-läkaren deltar *inte*.

Genomförandet

Handledaren presenterar sin adept, därefter går man laget runt bland specialister och jämför med ST-läkarens svar från självskattningen. Bedömningarna ska innehålla konkret beskrivning av minst 1–2 situationer som belyser resultatet. Det är särskilt viktigt för punkter som bör förbättras. Styrkor och förbättringsområden sammanfattas.

Efter Specialistkollegium

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Handledaren sammanställer omdömena och ansvarar för att ge ST-läkaren konkret, ärlig och konstruktiv feedback. Både det som görs bra och det som bör förbättras ska påtalas.

Handlingsplan för ST-läkare

Läkarnas specialiseringstjänstgöring är både tidsstyrd och målstyrd. För kravet om uppnådd kompetens krävs individuell utbildningsplanering och upprepade kliniska bedömningar. Med ett ökat krav på kliniska bedömningar kommer ST-läkarnas styrkor och stödbehov tydliggöras, vilket kan komma att leda till ett ökat behov av individuellt anpassade utbildningsplaner. För riktlinjer om genomförande och uppföljning av en sådan handlingsplan, vg se bilaga F.

Kvalitetsgranskning av ST-processen

I SOSFS 2015:8 samt i HSLF-FS 2021:8 föreskrivs att kvaliteten av ST *ska* granskas. Vårdgivaren ansvarar för att kvaliteten i ST säkerställs genom en systematisk granskning och utvärdering av om verksamheten uppfyller de krav som ställts. Utöver detta ska kvaliteten även granskas och utvärderas av extern aktör. Detta bör ske vart femte år. Vårdgivaren är skyldig att åtgärda eventuella brister.

SPUR-inspektion

Extern granskning med hjälp av SPUR (SPecialist Utbildnings Råd) är en strukturerad, kollegial kvalitetsgranskning av en sjukvårdande enhets förutsättningar att bedriva utbildning av ST. SPUR-granskningen används för att säkra och förbättra utbildningsmiljön samt bedöma följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Det egentliga målet är inte att godkänna eller underkänna, utan stimulera verksamheten till en intern diskussion.

SPUR granskar enbart *struktur* (till exempel patientsammansättning, medarbetarstab, lokaler) och *process* (till exempel hur handledningen bedrivs, hur uppföljningen sker, hur målbeskrivningen används). Att bedöma resultatet, det vill säga ST-läkarens kompetens ingår *inte*.

Ansvarig för inspektionens initierande och genomförande är verksamhetschefen, initiativtagare är studierektor eller specialistföreningen. I Region Västernorrland ska extern granskning av ST-utbildningen ske vart femte år på enheter/kliniker som utbildar ST-läkare, vg se även <https://intranat.rvn.se/globalassets/platina/645720>.

Beställning av SPUR-inspektion sker på LIPUS hemsida

<https://www.lipus.se/extern-granskning/>

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Där finns även beskrivning hur en inspektion går till, SPUR-rapporter från tidigare inspektioner och instruktioner för hur man blir SPUR-inspektör.

Utvärdering av resultatet av extern granskning, ex. SPUR

Vid brister i utbildningskvaliteten ska dessa åtgärdas snarast. För detta ansvarar verksamhetschefen med bistånd av utbildningsansvarig/studierektor.

Referenser

ST-boken, Björgell et al., Studentlitteratur AB 2021, ISBN 9789144126852
Socialstyrelsens författningssamling
Målbeskrivningar 2015
Målbeskrivningar 2021
Socialstyrelsens hemsida

Relaterad information

Styrdokument 407544 – Rutinbeskrivning samt ersättning vid sidotjänstgöring
Styrdokument 396068 – Sidotjänstgöring för ST-läkare i norra regionen
Styrdokument 581054 –Handledning av utbildningsläkare inom RVN
Styrdokument 645720 – Extern granskning av specialiseringstjänstgöringen inom Region Västernorrland

Bilagor

Dokumenttyp
Riktlinje

Fastställt
2019-12-20

Reviderat
2023-05-23

Giltigt till och med
2025-05-23

Dokumentnr / Version
442013 / Version 3

Bilaga A – ST-kontrakt sluten vård

ST- kontrakt

Överenskommelse om specialiseringstjänstgöring i sluten vård

Datum:

Parter

ST-läkare: _____

Huvudhandledare: _____

Verksamhetschef: _____

ST-studierektor: _____

Syfte

Specialiseringstjänstgöring för att uppnå specialistkompetens i

_____ enligt (ringa in) SOSFS 2015:8 / HSLF-FS 2021:8

Tidsplan

Specialiseringstjänstgöringen påbörjas _____ (ÅÅÅÅ-MM-DD) och
beräknas preliminärt vara fullgjord _____ (ÅÅÅÅ-MM-DD)

Huvudsaklig placering under ST ska vara vid _____

Tidigare tjänstgöring som under handledning som kan inräknas i ST-utbildningen

_____

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bifogas: Utbildningsprogram ST

Parternas ansvar under ST regleras i styrdokumentet ”ST-utbildning i Region Västernorrland”

Alla parter bör skriva ut en kopia av vid överenskommelsen gällande version av styrdokumentet, då det är den version som gäller vid signatur som är rådande, såvida parterna ej gemensamt och i samförstånd överenskommer annat.

Kopia av kontraktet ska lagras i personakten.

För regelbunden handledning under hela ST-perioden avsätts _____ (tim/vecka)

Deltagande i pedagogisk verksamhet _____

Planerad forskarutbildning _____

Utlandstjänstgöring _____

Specialisttentamen _____

Utvecklingssamtal (hur ofta, med vem) _____

Sidoutbildning

Regleras i bilagorna d I-IV

Ytterligare information

Undertecknade förbinder sig dels var för sig, dels gemensamt att innehållet i denna överenskommelse uppfylls. ST-kontraktet kan revideras vid behov.

Ort _____ Datum _____

Utskrivet av _____

Utskriftsdatum _____

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

ST-läkare _____Handledare _____

Verksamhetschef _____ST-studierektor _____

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bilaga B – ST-kontrakt Allmänmedicin

ST– kontrakt

Överenskommelse om specialiseringstjänstgöring i allmänmedicin

Parter

ST-läkare: _____

Huvudhandledare:

Verksamhetschef: _____

ST-studierektor: _____

Syfte

Specialisttjänstgöring för att uppnå specialistkompetens i allmänmedicin enligt SOSFS 2015:8 / HSLF-FS 2021:8

Utbildningsplan

Specialiseringstjänstgöringen påbörjas (ÅÅÅÅ-MM-DD)
och beräknas vara fullgjord (ÅÅÅÅ-MM-DD)

Huvudsaklig placering under ST ska vara vid

Tidigare tjänstgöring som under handledning som kan inräknas i ST-utbildningen

Bifogas: Individuellt utbildningsprogram

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

ST-läkarens ansvar

Att bedriva sin kompetensutveckling utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och specialistföreningens målbeskrivning.

Att utifrån målbeskrivning upprätta utbildningsplan tillsammans med handledare och vid behov studierektor, och fortlöpande revidera utbildningsprogrammet.

Att fortlöpande upprätta periodplaner enligt målbeskrivning och utbildningsplan.

Att fortlöpande dokumentera uppnådd kompetens.

Att medverka i regelbundna handledarsamtal.

Att förbereda och delta i internutbildningar och smågruppsbaserad fortbildning, exempelvis ST-seminarier och FQ-grupp.

Att genomgå kurser eller motsvarande teoretiska utbildningsmoment i den omfattning som krävs, inklusive Regionens utbildningsprogram ST-AB samt Forskningsförberedande kurs.

Att delta i årliga utvärderingar av uppnådd kompetens med handledare.

Att utföra ett arbetsplatsanknutet förbättringsarbete i samråd med handledare.

Att utföra ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.

Att regelbundet och efter varje placering ansvara för att ge och motta feedback.

Verksamhetschefens ansvar

Att kvalitetskriterierna för Vårdval Västernorrland angående ST-läkare är uppfyllda.

Att alla medarbetare är införstådda med vad ST innebär.

Att ett individuellt utbildningsprogram för ST-läkaren upprättas.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Att regelbunden handledning sker under hela ST-perioden och att tid avsätts för detta med i genomsnitt 1 timme/vecka.

Att skapa organisatoriska och lokalmässiga förutsättningar så att ST-läkarens utbildning kan genomföras enligt uppgjord plan.

Att tillräckligt med tid avsätts till ST-läkarens kompetensutveckling, inkluderande auskultationer, medsittningar, egen studietid (i genomsnitt 2 t/vecka), deltagande i kollegiala fortbildningsgrupper, seminarier samt tid för dokumentation.

Att bereda möjlighet till uppföljnings- och planeringssamtal inklusive översyn av utbildningsplanen vid två tillfällen/år

Att delta i kompetensvärderingssamtal tillsammans med ST-läkare, handledare, och studierektor.

Att utfärda intyg vid ST-läkarens ansökan om specialistkompetens.

Studierektorns ansvar

Att delta i upprättande av utbildningsprogram vid behov.

Att vid problem avseende handledning eller tjänstgöring bistå ST-läkare, handledare och/eller verksamhetschef.

Att skapa förutsättningar för inomprofessionell reflektion, genom anordnande av utbildningsträffar, etc.

Att kontrollera så att kvalitetskriterierna efterlevs på vårdenheter, och signalera missförhållanden till övergripande studierektor och förvaltningschef samt i tillämpliga fall till beställarkansliet.

Att samråda med kollegor och verksamhetschefer på arbetsplatser där sidoutbildning förekommer.

Att bistå ST-läkare, handledare och verksamhetschef vid ansökningar om specialistkompetens.

Att tillhandahålla information och förmedla aktuella nyheter vad gäller ST till

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

ST-läkare, handledare och verksamhetschef.

Finansiering av ST

Sker enligt Riktlinjer för ST, Vårdval Västernorrland. Ökade kostnader i samband med tjänstgöringen, till exempel för dubbelt boende och resor, ersätts enligt Regionens policy. ST-läkarna disponerar ett särskilt kompetenskonto för sin professionella utveckling där aktuellt belopp framgår i den så kallade Regelboken.

Övrigt

Här regleras särskilda överenskommelser exempelvis angående möjlighet till utvidgad forskning under ST, glesbygdsmedicin etc.

Undertecknade förbinder sig dels var för sig, dels gemensamt att innehållet i denna överenskommelse uppfylls. ST-kontraktet kan dock revideras vid behov.

Ort _____ Datum _____

ST-läkare _____ Handledare _____

Verksamhetschef _____ ST-studierektor _____

Kopia av ST-kontraktet ska lagras i personakten.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bilaga C – Sidotjänstgöring för ST-läkare inom Region Västernorrland

Sidotjänstgöring för ST-läkare i Västernorrland

Sidotjänstgöringskontrakt och utvärdering

Sidotjänstgöring (även kallat randning) vid annan enhet är en kompletterande form av utbildning när nödvändiga kunskaper och färdigheter inte kan inhämtas i den egna verksamheten där ST-läkaren är anställd.

Specialistföreningens målbeskrivning, Socialstyrelsens föreskrifter och råd samt ST-läkarens individuella utbildningsprogram och önskemål i samråd med huvudhandledare ska ligga till grund för nedanstående överenskommelse mellan ST-läkaren och sidotjänstgöringsenheten.

Utifrån dessa dokument och handledarens och ST-läkarens önskemål bör nedanstående överenskommelse upprättas mellan ST-läkaren och sidotjänstgöringskliniken.

ST-läkaren initierar att ett sidotjänstgöringskontrakt skrivs, och att dennes studierektor på kliniken kontaktar mottagande enhet.

Huvudarbetsgivaren under sidoutbildningen är den enhet vid RVN där ST-läkaren är anställd.

Såväl ST-läkare som mottagande sidotjänstgöringsenhet ska utvärderas. Kontraktet ska vara underskrivet innan tjänstgöringen påbörjas.

Mottagande sidotjänstgöringsenhets ansvar:

- ska utse en namngiven, specialistkompetent och handledarutbildad kollega med speciellt ansvar för ST-läkaren
- ska se till att handledare är utsedd före aktuell tjänstgöring
- ska arrangera så att regelbunden handledning inplaneras och genomförs, 1-4 timmar per månad
- ska delta i avstämning tillsammans med ST-läkaren och dennes huvudhandledare i mitten och slutet av tjänstgöringen på mottagande klinik.
- handledaren på mottagande klinik ska vid tjänstgöringens avslutning utfärda ”Intyg över godkända lärandemoment i enlighet med målbeskrivning avseende klinisk tjänstgöring” (SOSFS 2015:8, bilaga 3 eller HSLF-FS 2021:8, bilaga 9)

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

- ST-läkaren kan genomföra jourtjänst, på mottagande enhet. Jourtjänstgöringen ska anpassas till utbildningsmålen och dess omfattning ska vara överenskommen innan sidoutbildningen påbörjas. Planerade jurer under vardagar inom den egna specialiteten bör inte ske. Avsteg från detta regleras i text nedan.

Mottagande klinik/mottagning/enhet:

Handledare/kontaktperson på kliniken:

Överenskommen tid:

ST-läkare:

Mailadress:

Mobil:

Arbetsplats:

Tjänstgöringsgrad:

Vid nedsatt tjänst ange hur ledigheten är förlagd:

Huvudhandledare på den egna arbetsplatsen:

Sökarnr/telefon:

Mail:

Studierektor:

Mail:

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Sökarnr/telefon:

Mobil:

Arbetsplats:

Ledigheter/frånvaro:

Under sidotjänstgöring är eventuell tjänstgöring på den egna arbetsplatsen förlagd till:

Obligatoriska seminariedagar/utbildningsdagar:

Redan nu inbokade kurser

Målsättningen är en ordentlig framförhållning vad gäller kurser och även andra ledigheter.

Planerade jurer inom den egna specialiteten (endast i yttersta undantagsfall, detta gäller dock inte ST läkare i allmänmedicin):

Övrig ledighet:

Under sidotjänstgöringen har jag som ST läkare i samråd med min handledare följande förväntningar/önskar lära mig detta samt erbjudas möjlighet att uppfylla dessa delmål:

Delmål nr:

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Kliniken/mottagningen erbjuder följande utbildningsplan som kan möjliggöra att följande delmål uppnås

Plan:

Delmål nr: .....

Vi är överens om ovanstående

Ort _____ Datum _____

ST-läkarens namnteckning

_____

Utbildningsansvarig klinik/mottagning

_____

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Utvärdering av sidotjänstgöringen

ST-läkarens omdöme om sidotjänstgöringen

Namn:

Mottagande klinik/mottagning:

Tjänstgöringstid:

Tjänstgöringsgrad:

Allmänt omdöme? Hur har handledningen fungerat? Har Du lärt Dig det Du önskade? Finns det något Du skulle vilja förändra inför kommande ST-läkares placering?

Skickas till studierektor på hemmakliniken/enheten

Dokumenttyp
Riktlinje

Fastställt
2019-12-20

Reviderat
2023-05-23

Giltigt till och med
2025-05-23

Dokumentnr / Version
442013 / Version 3

Klinikens omdöme om ST-läkaren

Sidotjänstgöringsklinik/enhet:

ST-läkare:

Tjänstgöringstid:

Tjänstgöringsgrad:

Utgå från målbeskrivningen för din specialitet! Hur har det fungerat?

Använda bedömningsinstrument:

Styrkor:

Kan förbättras:

Övriga kommentarer:

Handledare/studierektor på mottagande klinik

Datum

Skickas till (eller ges) till ST-läkaren att anslutas till portföljen.

Vid tveksamheter från sidotjänstgöringskliniken/enheten om uppnådda mål skall kontakt tas med aktuell studierektor.

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bilaga D – ST-huvudhandledarkontrakt

ST - huvudhandledarkontrakt

Överenskommelse om handledning av ST-läkare i Region Västernorrland

ST-läkarens namn: _____

Planerad tid för ST-tjänstgöring: _____

Parter

Huvudhandledare: _____

Verksamhetschef: _____

Studierektor: _____

Syfte

Utföra handledning under specialiseringstjänstgöring enligt
SOSFS 2015:8
HSLF-FS 2021:8

Anställningsform

Ingår i ordinarie tjänst men tid avsättes för handledaruppdraget med i genomsnitt minst
..... timme/vecka

Huvudhandledarens och verksamhetschefens ansvar

Parternas ansvar under ST regleras i styrdokumentet ”ST-utbildning i Region Västernorrland”. Alla parter bör skriva ut en kopia av vid överenskommelsen gällande version av styrdokumentet, då det är den version som gällde vid signatur som är rådande, såvida parterna ej gemensamt och i samförstånd överenskommer annat.

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Undertecknade förbinder sig dels var för sig, dels gemensamt att innehållet i denna överenskommelse uppfylls.

Ort:

Datum:

Handledare:.....

Verksamhetschef:.....

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bilaga E – ST-studierektorskontrakt

ST-studierektorskontrakt

Överenskommelse för ST-studierektor i Region Västernorrland

Datum _____

Parter

Studierektor

Verksamhetschef

Syfte

Uppfylla målet i SOSFS 2015:8 / HSLF-FS 2021:8

Kontraktform

Visstidsförordnande som ST-studierektor inom ramen för tillsvidareanställning som specialistläkare

Kontraktperiod _____

Tid för uppdraget _____ %

Ekonomisk ersättning för uppdraget _____ kr/månad

Enheten (enheter) för vilken studierektor ansvarar _____

Studierektorns och verksamhetschefens ansvar

Parternas ansvar under ST regleras i styrdokumentet ST-utbildning i Region Västernorrland. Alla parter bör skriva ut en kopia av vid överenskommelsen gällande version av styrdokumentet, då det är den version som gäller vid signatur som är rådande, såvida parterna inte gemensamt och i samförstånd överenskommer annat.

Utskrivet av _____

Utskriftsdatum _____

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Dialog om eventuell förlängning av förordnandet ska ske senast sex månader innan kontraktets utgång

För detta ansvarar verksamhetschef.

Undertecknade förbinder sig dels var för sig, dels gemensamt att innehållet i denna överenskommelse uppfylls.

Ort

Datum

Verksamhetschef:.....

ST-Studierektor:.....

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

Bilaga F – Handlingsplan för ST-läkare

Handlingsplan för ST-läkare

Bakgrund

Läkarnas specialiseringstjänstgöring är både tidsstyrd och målstyrd. Det innebär dels att delmålen i målbeskrivningen måste vara uppfyllda, och dels att tidskravet måste vara uppfyllt (5 år enligt SOSFS 2015:8 och 5,5 år enligt HSLF-FS 2021:8).

För kravet om uppfylld kompetens enligt målbeskrivningen krävs individuell utbildningsplanering tillsammans med huvudhandledare och studierektor samt upprepade kliniska bedömningar. Trots att vissa delar av specialistutbildningen individualiseras är det många delar som redan finns i en mer generellt hållen plan för vad som bör ingå i en specialistutbildning inom en viss specialitet. Alla lär sig på olika sätt och olika snabbt, varför en utbildningsplan, trots att den är individualiserad, inte alltid är tillräcklig för att uppnå specialistkompetens inom stipulerad tid. Med ett ökat krav på kliniska bedömningar kommer ST-läkarnas styrkor och stödbehov tydliggöras och ett ökat användande av bedömningsinstrument kan komma att leda till ett ökat behov av individuellt anpassade utbildningsplaner.

Genomförande och uppföljning

1. När en ST-läkare inte når godkänd nivå under en klinisk placering tar handledaren för placeringen kontakt med placeringens studierektor. Om det är under en sidotjänstgöring tar handledaren för placeringen också kontakt med ST-läkarens huvudhandledare och studierektorn för ST-läkarens hemklinik. Vid behov av ytterligare stöd kan regionens övergripande ST-studierektor kopplas in. Tillsammans reder man ut vilka kompetenser som brister och upprättar en skriftlig, individuell handlingsplan, där det framgår vad som behöver kompletteras för att nå godkänd klinisk placering. Åtgärden behöver inte med automatik enbart vara förlängd klinisk tjänstgöring, utan kan innefatta utökade teoretiska kunskaper, utökade kunskaper inom ledarskap eller beslutsfattande, eller annat där man identifierat brister som behöver åtgärdas innan förlängd placering kan genomföras. I samband med att den individuella handlingsplanen upprättas överenskommer man om tidsplan för när åtgärden ska vara genomförd. ST-läkarens hemklinik ansvarar för att handlingsplanen blir genomförd och utvärderas, den första utvärderingen bör genomföras inom tre månader.

Å andra sidan kan ett utbildningsprogram behöva anpassas åt andra hållet. En ST-läkare som har mycket goda kunskaper inom ett område behöver kunna anpassa sitt individuella utbildningsprogram för att få ett utökat ansvar genom t

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-12-20	2023-05-23	2025-05-23	442013 / Version 3

ex ett ökat medicinskt ansvar, ett ökat utbildningsansvar eller ett ökat ledarskapsansvar. Vid ett liknande scenario tas kontakt med handledare och studierektor på samma sätt som ovan och en individuell handlingsplan upprättas. Även här är det ST-läkarens hemklinik som har ansvaret för att åtgärden blir genomförd och följs upp.

2. I de fall utvärderingen påvisar behov av ytterligare stöd tas en utökad handlingsplan fram. I dessa fall kopplas även närmaste chef på ST-läkarens hemklinik in, övergripande ST-studierektor och vid behov andra externa aktörer, t ex Regionhälsan eller HR-kompetens. Vilka aktörer som behöver kopplas in avgörs av inom vilka områden bristerna/svagheter finns. Även här är det ST-läkarens hemklinik som ansvarar för att den utökade handlingsplanen utvärderas.
3. Utebliven förbättring vid uppföljning kräver ny handlingsplan i samråd med ST-studierektor och närmaste chef. Second opinion vid klinik i annan region eller annan klinik inom regionen kan diskuteras. Skulle de vidtagna åtgärderna inte ge önskat resultat kopplas HR in och specialiseringstjänstgöringen kan avbrytas. Arbetsrättsliga åtgärder kan bli aktuella såsom exempelvis stadigvarande förflyttning eller omplacering till annan befattning. Om ST-läkaren inte kan kvarstå i nuvarande befattning tas kontakt med HR för vidare arbetsrättsliga åtgärder.

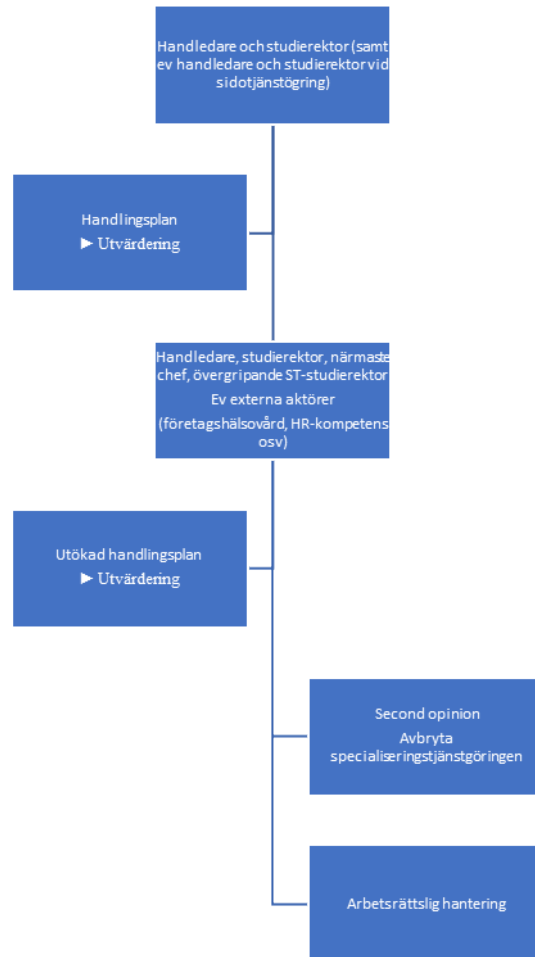
Dokumenttyp
Riktlinje

Fastställt
2019-12-20

Reviderat
2023-05-23

Giltigt till och med
2025-05-23

Dokumentnr / Version
442013 / Version 3

Utskrivet av

Utskriftsdatum

Observera att ett utskrivet dokument kan vara inaktuellt, det gällande finns alltid på Intranätet